

JESUIT CENTRE FOR THEOLOGICAL REFLECTION

“Promoting Faith and Justice”

P.O.Box 37774

10101 Lusaka, Zambia

Tel: 260-1- 290410
E-mail: jctr@jesuits.org.za

Fax: 260-1-290759
Web: www.jctr.org.zm

29 January 2007

Twamiposha!

Twatampa inshita ya Kwaleshima, inshiku amakumi yane isha kusalika, ukufunga no kwafwilisha abalanda. Pamo ngaba christiani, ni nshita iyikankala saana ilyo tufwile ukulolesha pa bumi bwesu no kulapila amasambi, pa kutampa cipya-cipya ubumi bwa bu Christian ilyo tulepekanya inshiku-nkulu ye Pasaka.

Tuli ne nsansa pakumutumina amafundisho ya mu Kwaleshima uno mwaka 2007. tulecetekela no kusubila ukuti amafundisho ya ciputulwa ca Catholic Social Teaching yalalundako ku bukankala bwa mafundisho muli iyi nshita itakatifu iya Kwaleshima. Tulecetekela ukuti aya mafundisho yakapela ubupilibulo mu mikalile ya Bantu. Kuti mwabomfya aya mafundisho mu masali yenu mweka, mu fitente, ifilonganino fya misepele elyo no kusambilishanya mu tubungwe.

Amafundisho ya Kwaleshima uno mwaka 2007 yalelolekesha pafyo cila muntu engafwilisha ukuwamya imikalile ya bantu ukupitila mukuwamya utubungwe ku ncende twaba pamo ne calo cesu conse, ukucimfya intunko shibi elyo no kupilibula imikalile yesu cila muntu no kuleka ukususha abanensu.

Tuletasha ba Fr. Kelvin Bwalya, ba Mukubwa bapa Uganda Martyrs, Luanshya, abapekenye aya mafunde yamu Kwaleshima. Kabili tuletasha ba Semenarioro baku St. Dominic's Major Seminary, Lusaka, abatwafwilisheko ukwalula amafunde mu fitundu ifya pusana-pusana (Translations).

Ngacakuti mulefwaya aya amafundisho pali soft-copy, kuti mwatuma e-mail pa: jctr@jesuits.org.zm; nangu mwabelenga pali website: www.jctr.org.zm.

Kuti twatemwa ukumfwa ifyo aya mafundisho yalemwafwilisha pakuti twaishiba ifyo twingapekanya umwaka uleisa. Twatasha pa mashiwi yenu pa mafundisho ya Kulolela Umulubushi elyo na Kwaleshima aya mu 2006.

Twamukumbilwa ipaalo na masali mu Kwaleshima.

Twamutasha, icibote cakwa Kristu cibe nenu.

Nine mubomfi wenu,

Simson Mwale
Coordinator: JCTR Church's Social Teaching Project

UMULUNGU 1 MU KWALESHIMA UMWAKA C

25 FEBRUARY 2007

Ifunde Lya Bumo: Imbila 26:4-10

Ifunde Lya Bubili: Roma 10:8-13

Imbila Nsuma: Luka 4:1-13

UKUCIMFYA INTUNKO

Nakabili twatampa inshita itakatifu iya Kwaleshima. Iyi ni nshita iya kuipelulula no kutampa ubumi bupya ubwayana no bwina Kristu. Mu cibemba tutila, "iyapelelwa ilya ne cani". Muli iyi nshita yakupelelwa, ne ntunko shilafula, na bantu abengi balaisanga mu fintu ifibi. Nomba pamo ngaba Christian, tufwile ukupashanya Yesu Kristu uwantukilwe na ciwa lelo acimfya (Luka 4:13) kuti twasanga ishiwi ilisuma mu nsoelo ya Citonga, "Kabayunge bakali bakawale", icilepilibula ukuti tatuli na kukonkelesha ifintu fyonse ifyo twamona. Kwena cishinka, ngacakuti twacimfya intunko munshila iisuma, shetani kuti afuma apo tuli.

Lelo mulungu wakubalilapo mu Kwaleshima. Mu mbilansuma ukufuma muli Luka, twaumfwa pa fishinka ifyaba pakati ka bubi no busuma. Yesu bamutunka imiku itatu, nomba shetani bamucimfya. Lesa alitupela ubupe bwa kusala ukucita ifyo tutemenwe. Imiku iingi, tulonaula ubu bupe ilyo tusala ukucita ifibi. Abantu bonse mu fyalo fyonse, imitundu, abamapepo, bonse balasangwa mu ntunko. Muno calo cesu ica Zambia, umo abantu abengi balepita mu mafya pa kusanga icakulya ne mikalile iisuma, intunko sha kubomfwa inshila ishibi pa kufwaya ulupiya nashifula. Abengi nabaiposa mubulalelale, ubupupu, amafisakanwa elyo na fimbi ifibi. Abakana ukubomfwa inshila ishibi tubamona kwati tabakwata mano kabili balishalila. Kanshi natubale tulolekeshe pa ntunko shitatu isho Yesu apitilemo.

Pakubala, Yesu atunkwa "ukusangula amabwe umukate" (Lk 4:3). Yesu takenye abantu ukubomfwa umukate nge cakulya. Lelo atulangafye ukuti ubumi bwakwe pa calo kutwafwilisha ukumona na ku fya mupashi mu bumi bwesu. Nangu bamo batila, "Nga taukwete impiya ninshi tauli no bumi", iyoo, ekofili ifintu ificilile pa Cuma. Ilingi line mu makwebo kulaba ukusakamana sana pafyo umuntu akwata ukucila ifyo aba. Ecilenga ne mikalile ilemoneka iya fulungana-fulungana.

Eico, muli iyi misango iibi, indupwa, ifibusa no bukankala bwa bumi filaculilamo. Ici tacifwile caba kabepesho kuli abo bonse ababombela abantu, ubuteko, na bonse aba fifulo pa mulandu wa mibombe iibi ku babomfi pamo ne mibombe iibi mu fipatala na masukulu. Tuli no kucetekela ukuti kwaliba ifintu ificilile pa filyo na Lesa akatupela.

Mu ntunko ya bubili, Yesu atunkwa ukuti abomfye amaka pa kuisansabalika umwine. Mu nshila ishingwi, ifi filecitika muno calo cesu. Kwaliba abantu bamo ababomfwa inshila sha bufufuntungu pakuba pa cifulo. Ngefyo twingamona mu ma *campaign* (ifikansa fya calo) umo ulupiya ulwingi lubomba pakuti umuntu bamusale. Bamo nabo balepailapo na banabo; bambi nabo balebila abanabo pakuti babe intungulushi. Cabipisha no kubipisha kuli abo abafulunganya ulupapulo lwa calo pakutifye babe intungulushi. Tulakwata amapange ayabi ayakuti ubutungulushi nifwe bene te bantu. Kanshi bonse ababa mu butungulushi bali no kuiceceta. Intungulushi sha mu fikansa fya calo, muma churches elyo namu filonganino fimbi bafwile ukuipusha ilipusho ili: Bushe mu butungulushi bwandi, ndatumika abantu nangu ni nemwinefye na kampingu wandi?

JESUIT CENTRE FOR THEOLOGICAL REFLECTION

"Promoting Faith and Justice"

P.O. Box 37774 10101 Lusaka, Zambia

E-mail: jctr@jesuits.org.zm Web : www.jctr.org.zm

Mu ntunko ya kulekelesha, Yesu atunkwa ukutoloka ukufuma pamulu wa ng'anda yakwa Lesa pantu bamalaika balemwanka (Lk 4:9). Pali ino nshita, cilemoneka kwati kwaliba ifunde ilishalembwa ukutila "Panga icisungusho abantu balakukonka". Cikankala ukulolesha pa cisumino cesu. Cinshi nabela umu Christian? Bushe ni pamulandu wakutemwa Lesa? Bushe ndasosa ukuti ndi mu Christian umusuma kanshi Lesa afwile anambula? Bushe mona Lesa nga kampani ako akafwile ukundipila ukukonka nefyo inkonka amafunde yakwa Lesa bwino? Ukutemwa Lesa ukwine-kwine kukana tuka Lesa no kukana mona Lesa nga kampani ka makwebo.

Muli ino nshita ya Kwaleshima na tuloleshe pa bumi bwesu nga nabuyana no bumi bwakwa Kristu uwacimfishe intunko. Ngatabuyene, tulapile. Natupashanye Kristu uwacimfishe shetani ne sambu (Heb. 4:15). Apo natwishiba ukuti "onse uwita ishina lya Mfumu akapusuka" (Rom 10:13), tufwile ukuitula kuli Lesa uwa puswishe abana ba Israel ku Egypto. Ngefyo twacumfwa mwifunde lya pakubala, takatulekeleshe (Imbila 26:8). Kabili ngefyo twa cumfwa mu mbilansuma, tukacimfya shetani akafuma napo tuli. (Lk 4:13).

AMEPUSHO YA KULOLEKESHAPO MU FITENTE

- Bushe nalishiba kabili ndacimfya intunko ishisa mu bumi bwandi?
- Bushe finshi ningacita nganine napitile mu ntunko shitatu isho Yesu apitilemo?
- Finshi twingacita nge citente pa kwafwa abanensu ukucimfya intunko ne sambu?

ICANGALO

Indupwa shibili: Ulupwa A balisakamana sana pamikalile yabo. Ulu lupwa lwalitemwa ukubelenga mu mapepala (ba magazine, ama journals) pakumona ifyakufwala ifipwa, ifyakulya ifya mutengo, ba musange (ama phone) abapya, no kuipakisha mu fikulwa fya bakankala. Mu kuya kwa myaka, ulupiya lwapwa, bashalafye abalanda kabili ababula ubuyo.

Ulupwa B balisekelamo mufyo bakwata tabalolesha no kulinganya ne fyakwata abanabo; ulunkumbwa tabakwata, batashafye Lesa pafyo bakwata. Lwaba ulupwa lwa cilangililo kuli bonse, ne fyuma bakwata pantu patangisha Lesa mu bumi bwabo.

AMASALI YA CILONGANINO

- We Mfumu, tulelombelako abanensu bonse abawila mu ntunko isha pusana-pusana pa mulandu wa bupina ukuti bengesa kuli iwe no kuti bamone amaka yobe mu bumi bwabo. *Wingatumfwa we Mfumu...*
- We Mfumu, wingatupela amaka ya kucimfya intunko kabili tulekutumika. *Wingatumfwa we Mfumu...*
- We Mfumu, tulelombelako bonse ababa mu butungulushi pakuti balebombela abantu wabapela. *Wingatumfwa we Mfumu...*

JESUIT CENTRE FOR THEOLOGICAL REFLECTION

"Promoting Faith and Justice"

P.O. Box 37774 10101 Lusaka, Zambia

E-mail: jctr@jesuits.org.zm Web : www.jctr.org.zm

UMULUNGU 2 MU KWALESHIMA UMWAKA C

04 MARCH 2007

Ifunde Lya Bumo: Icitendekelo 15: 5-12,17-18

Ifunde Lyabubili: Filipo 3: 17-4:1

Imbila Nsuma: Luka 9: 28-36

BONSE TVALITWA PAKUTI KUPILIBULE ICALO

Mu bumi bwesu nga bantu, tulaba ne nsansa ngashi gatwashita icintu icipya. Fwebemgi tulapamfiwa nokufwaya sana ukuti tumone ici cintu icipya ifyo cilebomba. Natweshe ukwelenganya ifyo umuntu aba ne nsansa ngacakuti ashita motoka iipya, incinga, Icilimba nangu inganda. Abantu kuti bakwata insansa ishingi ga cakuti ba kwata Ubuteko ubupya ubo abene balefwaya, Ulupapulo Iwa Calo ulwina sekeshwa abantu, elyo ne mibomfeshwa ya Ndalama sha Calo umo abantu abene balefwaila. Insansa kuti shacilapo ku bantu nga cakuti ifi fintu ifipya ifyo bashita nga nafikosa, fisuma kabili filebomba bwino ukucila ifya Kale. Muli uno Mulungu uwabubili uwa kwaleshima, baletulomba bonse ukuti tweshe ukutontokanya pafyo Yesu Kristu ayalwike pa menso ya bafundwa bakwe lintu alepepa kuli Wishi. Uku kwalika kwali kwa kulanga ubucindami ubo wishu ali no kumupela.

Mwifunde lya pakubala ilya lelo ilyafuma mu citabo ca citendekelo, twaumfwa ifyo Lesa apangene icipangano na Abraham, Icololwe cesu mu cisumino. Mwifunde lya bubili, ilyacifuma muli kalata wa kwa Paulo ku bena Filipo, Paulo aesha ukutweba ati, "ukufikilisha kwa Cipangano cipya ico Lesa apangana na bantu bonse kwafikilishiwa muli Yesu Kristu". Mu Mbila Nsuma, batweba ifyo Yesu Kristu ayalwike pa menso ya ba fundwa bakwe lintu alepepa kuli wishu. Mu kwififya kuti twalanda ati, Amafunde ya tatu aya lelo yaleesha ukutulondolwela bwino bwino ukuti Yesu Kristu ni Lesa wesu.

Lintu Yesu Kristu ali pano Calo abantu abengi tabamwishibe bwino bwino, abengi balemutwishika. Ngatwati tubwelele kunuma, no kwesha ukumona Imbila Nsuma ya mu Mulungu wa lenga bumo mu kwaleshima, iyafumine muli Luka 4:1-13. Muli iyi Imbila Nsuma twalamona ifyo Shetani aletunka Yesu Kristu pa kumwaba ati; "ngoli mwana wa kwa Lesa, eba aya mabwe yasanguke umukate" (LK 4:3). Mu Mbila Nsuma ya lelo twamonamo ukuti, Yesu Kristu ayisokolola bwino bwino ku bafundwa bakwe abalemutwishika ukuti mwana wa kwa Lesa. Na pakuisokolola ku ba fundwa ukuti ni Lesa, Yesu ayaluka pa menso yabo (LK 9:35). Lintu ayalwike. Moses na Eliya baliisamonekela pakati kabo. Ici cilelanga ukuti, fyonse ifyo ba kasesema balelandapo na fifikilishiwa muli Yesu Kristu.

Ukwaluka kwa kwa Yesu pa menso ya ba Fundwa ba kwe kwaesha ukupwisha ukutwishika kwa bantu Yesu ni mwana Lesa. Ni mukukumana no kusangwa na Kristu ekwalengele Abafundwa beshibe bwino bwino ukuti Yesu ni mwana Lesa. Ifwe few ba Kristiani Yesu Kristu tumukumanisha mu misango iyalekanalekana; ukukumana na Kristunmu bumi bwesu ku fwile kuletawafwako ukwishiba ukuti Yesu ni Mfumu, kabili ni mwana Lesa. Umuntu uwaishiba ukuti Kristu ni mwana Lesa ubumi bwakwe bufwile bwacinja. Yesu Kristu tumukumanisha iilingiline mu Nsakramenta ya Lucharistia. Kanshi ilyo lyonse ilyo twapoka Ulukaristia, tufwile twaishiba ukuti ni Yesu Krisyu umwine ewaisa ukotuli pakuti ekale naifwe pakuti atupilibule. Kanshi mwebamunyanane, inshita inshita ya Kwaleshima ni nshita iya kweshamo kuibebeba, nga cakuti ubumi bwesu bwaliba ubusuma nangu iyo. Nga tabwaba bwino natweshe ukupilibuka no kususmina muli Kristu.

Konse ukotwingaya mi Calo cesu ica Zambia, abantu abengi balecula ku nsala na ku malwele ayalekanalekana. Twalasanga ukuti abantu abengi balalanda ukuti, kuti cababwino nga cakuti ifintu ifingi nga fyalicinjishwa. Kwena cishinka, ifintu ifingi filefwaikwa ukucinja pakuti imikalile ya bantu iingawama. Te mikalile ya bantu iilingile ukucinjafye yeka, lelo no bumi bwesu nga ba Kristiani na bwena bufwile ukupilibuka. Tufwile twaba abantu abashangila mu Cisumino, ifi fwile fya monekela mu mikalile yesu iya bukristani. Ku intungulushi shamushili nasho tuleti nasho shifwile shasakamana abantu babo no kubasunga mu cishinka, tekuisakamanafye no kulasakamanafye ba Politician, abo beshibe ukuti balebapelako mafisakanwa. Lelo lco tulefwafwa ni Ntungulushi isha cishinka, umufumacumi kabili ishimbombesha no kusakamana abantu, tekuisakamanafye nakalya.

JESUIT CENTRE FOR THEOLOGICAL REFLECTION

"Promoting Faith and Justice"

P.O. Box 37774 10101 Lusaka, Zambia

E-mail: jctr@jesuits.org.zm Web : www.jctr.org.zm

Amapolitics yalpato no kupusana tayafwile yasangwa mu calocesu. Ku ntungulushi ishitwiminako bafwile ukuwamya imikalile ya bantu mu Calo cesu. Umuntu onse afwile ukwikala bwino, tekulapulapulafye, pantu ukupulapula kulaleta umusebanya. Kwaliba ipinda ililanda ati; "Insala ni ndimimwa te mpulilwa iyo". Kanshi insala, kuti twacimfyafye ukupitila mu kubombesha, temukulombalombafye. Ukulombalomba teti kucimfy insala nakalya.

Mu Lupapulo lwesu ulwa Calo, mufwile mwabafye ubufwayo bwa bantu nefyo basuminamo. Ifi fyonse ifyo tulelandapo ifya kuwamya imikalile ya bantu kuti fya fikilishiwa nga cakuti twatangisha Kristu mu bumi na mu mikalile yesu nga bantu. Ifintu fyonse ifitucusha mu bumi bwesu tufwile twafibika mu minwe ya kwa Kristu pakuti ubufwayo bwakwe ebo bucitike. Nga twati tumone no kulolekesha, ilyo Kristu ali pano Calo alepilibula ubumi bwa bantu, abatitikihiwa balesanga icitalaliko, impofu shalemona, na bamasambi balemona uluse na maka yakwa Lesa.

Icikalamba ico tufwile twaishiba nga ba Kristiani, cakuti ubumi kwasu bufwile bwa pilibuka, kabili tufwile twayafwilishako na bantu bambi abashasumina ukuti nabo bapilibukile kuli Lesa. Mwebamuninane, mu nshita ino iya kwaleshima natweshe ukubelela abatususha ulse, ukupela ifintu ifyo twatemwisha sana kubapina no kwafwilishako abana ba nshiwa abendaukafye mu misebo. Mu kucita ifi ninshi tuleesha ukupilibuka kabili kuti twapilibula ne mikalile ya bantu bambi no kubaleta kuli Lesa. Kuluse lwa kwa Lesa umwine, imibili Yesu iya masambi ikapilibuka, tukaba ngefyo aba (Phil 3:21)

AMEPUSHO AYO TWINGESHA UKULANDAPO MU FITENTE FYESU

- Bushe mu bumi bwesu, bantu nshi balekabila ubwafwilisho bwesu?
- Mu bumi bwesu fintunshi filefwaikwa ukucinja?
- Bushe nge bumba lya ba Kristiani, fintunshi twalacita uno mwaka pakuti tuwamye imikalile yesu?

UBWANGALO

Saleni umuntu uwaonda, abe kwati muntu uwacula no kulwala na bantu tabamusakamana. Abantu abange baleemubutuka pantu ninshi alenunka. Konse ukoalelola, abaice baleemukonka, baleemweba ati alenunka. Elyo kube na bena Kristu, bamutandalile, ba mushitileko ifyakufwala, ifyakulya, kabili bamufundeko nefya kwikala ubumi busuma. Panuma ya kusamba, no kufwala ifyakufwala umuntu uwacula namoneke ubusaka ese afumine na panse, ninshi namoneka ubusaka no kucinja ninshi nacinja, elyo bonse mi mushi bese basansamuke.

AMASALI YA CILONGANINO

- We Mfumu tulelomba ukuti wingatupela amenso na matwi ya cisumino, oakutila tulecitapo cimo ilyo lyonse ilyo twamona abantu balecula. Wingatumfwa we mfumu. Twapapata utumfwe.
- We Mfumu tulelombelako ababuteko, Imfumu sheusu na ba Shimapepo, pakuti bakwate imitima ya kusakamana abantu babo no kwesha ukuwamya imikalile yabo. Wingatumfwa we Mfumu. Twapapata Ukumfwe.
- We Mfumu tulelombelako abo bonse abatitikihiwa na balecula pakuti iwe we mwine ube icitalaliko cabo kabili ubapele nefyo balekabila. Wingatumfwa we Mfumu. Twapapata utumfwe.

JESUIT CENTRE FOR THEOLOGICAL REFLECTION

"Promoting Faith and Justice"

P.O. Box 37774 10101 Lusaka, Zambia

E-mail: jctr@jesuits.org.zm Web : www.jctr.org.zm

UMULUNGU 3 MU KWALESHIMA UMWAKA C

11 MARCH 2007

Ifunde Lya Bumo: Imikukile 3: 1-8, 13-15
Ifunde Lya Bubili: 1 Korinti 10: 1-6, 10-12
Imbila Nsuma: Luka 13: 1-9

UKUPILIBULA ICALO UKUPITILA MUMIKALILE YESU ISUMA

Mubimi bwesu nga bantu, tulasubila ifintu ifingi ukucitika. Lelo ifintu efyo twalesubila nga taficitike ukulingana namapange yesu, tatumfwa bwino iyoo. Mushancito shesu, tulamona abantu bafuta imilimo yabo baya pasitalaka nga chakutika amalipilo yabo nayacepa, nangu imibombe yabo ngataili bwino nangula cakutika tabalefola bwangu ngeficitika kubabomfi babuteko. Limbi nalyo, tulamona abasambilila mumasukulu ayakalamba ngesukulu Iya University baletobaula bamotoka mufimfulunganya elyo balakana ukuya mukusambilila, pamulandu wakufwaya ukuilishanya pafintu bashisekelemo. Mulishino nshiku abantu, balailishanya palwa mipangile yalupapulo lwa calo cesu (Constitution). Mumusango umowine, abafikansa fya caalo abalushile mukusala intungulushi shacaalo kwaliko uyu mwaka, balibutukila kufilye fyamilandu pakuilishanya pama fisakanwa yacitike mukusala kwine uku. Ififyonse elyo nafimbi ifilangililo ifingi filelanga ifyo abantu bacita mukulanga ukuilishanya pafintu bashitemenwe ificitika mubumi bwabo ifikabilwa ukupililulwa.

Pali buno ubushiku bakwa Lesa ubwalenga shitatu mu kwaleshima, tuletontokanya pa kulapila mukuwamya ubukristiani bwesu. Muli ino inshita yakwaleshima, cilefyaikwa ukutontokanya sana noku pilibula ubumi bwesu ukupitila mukulapila. Amafunde yalelo yalekomaila palwa kwangufyanya ukulapila napabukankala bwakulapila kwine. Ukulapila kupilibula ukutika, tulinokumona imisango iishawama mubumi bwesu nokufuta pamembu shineishi. Muchinyanja balikwata insoselo iitila aiti "pepani, sapoletsa cilonda" emukutika mbelelako uluse taposha cilonda nakalya. Mumusango umowine, naifwe ukulapila baletwitako tekwapakanwa fye lelo kufwile kwailanga namumicitile. Nga chakutika ukulapila kwesuwabafye pakanwa, kuti batupashanya ku muntu uwalapile palwakwiba kamusange nomba taipenye ukubwekeshamo ifyo ebile. Ukulapila kwesuwile kwaendela pamo nemicitile yesu isuma.

Mwifunde lyapakubala ilya lelo ukufuma mumikukile, bacidushimikila palyakwa Moses. Panuma yakukumana na Lesa, Moses ali uwaipesha ukupilibula ubumi bwakwe nangulaline ali ikwatile amapange ne mitontokanishe yakwe umwine ifyale mwafwako mubumi bwakwe. Elyo bamwitile kuli Lesa, Moses taikete naku cani. Lesa epa ku mweba ati, ubucushi bwa bantu bakwe bonse ali bwishiba elyo nokubalubula, akabalubula. Filya fine Lesa aisokolwele kuli Moses efyo aisokolola na kuli baifwe lelo. Ni Lesa uwa citemwiko kabili uusakamana abantu bakwe. Pamo nga Moses, naifwe bene limbi mu bumi bwesu kwaliba ifitucitika ifyo ifi fwaika ukupilibula imibele ne mitima yesu. Kuti caba limbi balanda abalefwaikwa ubwa fwilisho bwesu, nangu abalwele na bafungwa abalekabila ukubapempula nokubakoselesha. Ngafilya insoselo ya Cibemba ilanda ati "Nan'gombe pabana taya", na Lesa nao cimo cine, efyo asakamana abana bakwe ukucila pofye pali abo abalefwaya ukulapila no kupilibula imibele yabo.

Ilelo kabili munshila imo ine, Lesa namona ukucula kwesuwano Zambia. Ifilangililo ngefi, ukubulilwa kwa shancito apakalamba, bu cibombobombe, ukubulilwa kwakukana bombela pamo naba "Investors", ukukowela kwa menshi no mwela, ubulwele bwa HIV/AIDS, ukucelwa kabili nocepelwa kwa malipilo kubabomfi ba cikaaya emafya yamo yamo tuleshingwana nayo. Lesa naumfwa ukulila kwa balanda abashaifulila muno Zambia abo ukulingana necipendo ni 70%-80% ukulingana nempendwa twaba muno calo. Isubilo lyesu lyashintililafwe mu citemwiko cakwa Lesa uwalubwile abana ba Israeli mubusha. Nobu busha tulingilwe ukubulwako bwe sambu. Ici kuti cacitikafye ngatwaipesha, nokuibimba muli ubu bwite bwa kwalula imibele yesu. Tufwile twaipesha mukupilibuka nga tupilibula ne calo twaikalamo.

Imbila nsuma yalelo iletukonkomesha ukulapila kwe mukampampa mumusango wakupesha, "Ala namweba nati, iyoo; nomba nemwe, ngatamulapile mukalobelela bonse filya fine" (Lk 13:5). Ukucilishapo, umulumbe wa mukuyu ule palanya isambu kukukana twala ifisabo fyauko. Isambu ngeli

---

JESUIT CENTRE FOR THEOLOGICAL REFLECTION

"Promoting Faith and Justice"

P.O. Box 37774 10101 Lusaka, Zambia

E-mail: jctr@jesuits.org.zm Web : www.jctr.org.zm

kukana twala ifisabo nangu ukukanaba ifyo Lesa atupangile ukuti tube. Ifwe ilingi nga Baklistiani tulailengesha ubulanda mukukana twala ifisabo. Ukulapila muli uyu musango cilepilibula ukusha fyonse ifitulesha ukuba aba Kristiani bene-bene.

Lesa aletwita ukufuma kubusha bwesambi no kuya kubuntungwa ngafilya cali kuli Moses. Cikankala ukuti twalolesha mubumi bwesu nokumona ifinga tufupula, elyo nefyo twafilwa ukufikilisha. Ishita ishingi tulakwata umwensu uwakucita ifilungeme, pamulandu wa mwensu no mufimbila atemwa ukukana elela abanensu. Fyonse ifi filatulenga tukwate imibele yakulolesha pali fwebene na Bantu bambi. Bonse ukwabula ukulolesha pamyaka yakufyalwa atemwa iciimo, icalo twatuntuko, inkanda, icende, umutundu atemwa ifyo twaba pacipanda, mumusango umo no ubiye tulawila mubusha bwesambi. Pakufikilisha umusango wakwikalilamo ngaba Kristiani tufwile ukumana akapi no kubombela pamo pakupilibula imibele yesu necipanda umo twikala.

Nangula tulefwaikwa ukulapila mukampampa, cikankala ukukwishiba ukuti ukulapila kufwile kwaba ngo lwendo, ico cifwile ukuba panono panono. Ukupilibuka nokufutatila ifibi takucitikafye apo pene kwati kwasha ilaiti atemwa ukukapa kwe linso. Uuli onse fye uipekenye ukulapila kumasambi yakwe afwile ukufuta pamasambi acitile. Nomba bushe ici kuti calangwa shani? Cilefwaikwa ukuceceta ubumi bwesu bonse. Nge cililangililo, intungulushi sha finkansa fyacalo ishibomfya amafisakanwa namano yabufufuntungu. Mumusango umo wine abaupana abashaba nacishinka ku bena mwabo, abana bacintofwa, elyo nabonse bamfundabutshi bafwile ukupilibuka no kuleka imisango yabo iibi. Pakupilibuka, tapafwaikwa icisungusho ukucitika atemwa ukulolela ukubwela kwa Mfumu yesu Yesu Kristu kwabubili. Ino inshita yakwa leshima enshita iyalinga pakuti tulapile no kupilibukila ku Mfumu.

Ukulapila kufwaikwa ati tube abacishinka kuli fwebene noku mona ifintu ifishitwafwa fwebene na Bantu banensu mubumi bwesu. Nipanuma fye yakuiceceta ukwine kwine elyo tukakwata ukumona ubunasha. Ici kuti catwafwako ukuicefya nokupilibukila kuli Yesu Kristu nokumulomba ukuti atupususha kubusha bwesambi nokutupanga abantungwa muli ena. Natubomfye bwino ino inshita yakwaleshima pakufuta imemba shesu shonse, nokwamba ukucita ifisuma. Kabili natubofye ino inshita ukuya ku nsakramenta yacilapilo.

AMEPUSHO AYO TWINGESHA UKULANDAPO MU FITENTE FYESU

- Bushe ndacimona icinkankala ukulapila no kulomba ubwelelo kuli Lesa na bantu banandi?
- Bushe mu fintente fyesu, fintu nshi ifilekabilwa ukupilibuka pakuti tuleya pantanshi no kwikala mumutelelwe?
- Finshi tulecita apo twikele atemwa efyo tulepenya ukucita pakuti ifintu fikumine icalo ne mikalile yesu fibe bwine?

UKUPANGA AKACANGALO

Kube ulupwa ululepita mukucula ukwa tapata pamulandu wakuti umo paba fyashi babili, ubunweshi bwa bwalwa nabupitilila. Abakashi atemwa abenamyabo nabana, ukubikapofye nabena mupalamano tabaleikala mu mutende pamulandu wacimfulunganya cabu cacolwa bwa mufyashi wine uyu. Panuma yakupusuka kwempe kumfwa pamulandu wabunweshi, basale ukuleka ubunweshi. Panuma yakuleka ukunwa ubwalwa, ulupwa na bena mupalamano bekale mumutende, noku bakoselesha ukukanabwelela kubunweshi. Insansa shabwelela pang'anda napa cipanda. Uulekele ukunwa nomba akwate ukwikala ngo muntu wacibote no bumi ubusuma pamo pene ne nsansa shifuma mukulapila mucine ne cishinka.

AMASALI YA CILONGANINO:

- We Mfumu, tulelombela intungulushi sha Eklesia pakuti imikalile yabo ibe icilangililo icisuma. *Wingatufwa we Mfumu. Twapapata utumfwe*
- We Mfumu, tulelombela bonse pakuti twishibe ubunkankala bwakulapila ukupitila mu nsakramenta ya cilapilo no kuwamya imikalile yesu pakuti tube abakutemwa noku sakamana abantu banensu. *Wingatufwa we Mfumu. Twapapata utumfwe*
- We Mfumu, tulelombelako bonse abashilakwishiba nabo bonse abapasuka munshila yobe, pakuti bebukishe icitemwiko waba kwatila. *Wingatufwa we Mfumu. Twapapata utumfwe*

JESUIT CENTRE FOR THEOLOGICAL REFLECTION

"Promoting Faith and Justice"

P.O. Box 37774 10101 Lusaka, Zambia

E-mail: jctr@jesuits.org.zm Web : www.jctr.org.zm

UMULUNGU 4 MU KWALESHIMA UMWAKA C

18 MARCH 2007

Ifunde Lya Bumo: Joshua 5: 9-12

Ifunde Lya Bubili: 2 Korinti 5: 17-21

Imbila Nsuma: Luka 15: 1-3, 11-32

BENI ABAIPEELA MUKU BELESHANYA ULUSE NOKU BWESHANYA

Ipinda ilya umwana uwaposaike ifyabupyani nefyo wishi amubelele uluse ilyo tubelenga mu Mbila Nsuma lintu limo ilya ishibikwa bwino sana kuli ifwe bonse. Lila landwapo sana maka maka ilyo tulefwaya ukulanda pa milandu iyaku bweshanya nokubeleshanya uluse mumikalile yesu nga abana kulelwa bakwa Lesa. Elyo limo bamo tekuti bacipokelele nakalya mumusango wishi acitilemo ukubelela mwane uluse maka maka kubantu abatemwa nokusumina mu cilandushi. Lelo insansa isha mwana walubile tekuti shifisamike nakalya iyoo. Eico pamo nga abena kristu tufwile ukuba abaipekanya mukubeleshanya uluse noku bweshanya maka maka nabantu tatumfwana nabena. Munsoselo iyacitundu ca ci Chewa batila, "Coipa citsata mwini", emukutila umuntu ucita icibi, ubushiku bumo akalipa.

Joshua, Mwifunde ilyapakubala, alondolola ifyo aba Yuda bafumine ku Egypto. Joshua atila "Nilelo line namusebulula insoni sha ku Egypto mwali nasho" (Joshua 5:9) ico icilelenga ukulubuka kwa ba Yuda. Paulo mutakatifu nao mwifunde lya bubili kubena Korinti alondolola ukwisa kwakwa Kristu mukulubula nokubweshanya abantu bonse kuli Lesa. Elyo no mulumbe uwa mwana uwa lubile mu Mbila Nsuma walondolola no kulanga icintu icikalamba tulekomailapo uwakubweshanya noku beleshanya uluse.

Ilyo tulepalamina mukusefya ipasaka, cikankala ukuipeela fwebene mukulapila ukupitila mu Nsakramenta ya Cilapilo. Mu Mbila Nsuma, umwana uwalubile alikeele panshi nokuilengula mu mutima asala noku bwelela kuli wishi. Ilyo afikile kuli wishi ifintu fyali muwamina ukucila pafyo alecetekela ukuba. Umuntu onse aba nokupita mufintu, lelo aba nokulanguluka noku ikutuluka mubumi pafilubo acitile nokuyapapata kuli Lesa, mu Nsakramenta ya Cilapilo, noku bweshanya naba nensu twabifisheko. Tufwile ukwishiba ukutila nangu amasambi yesu yengaba shani, Lesa uwaluse necilela alatubelelako uluse.

Ilyo tulemona nokutasha ubusuma bwakwa Lesa Tata, natutwale ubukombe mukupapata kubafyashi abatusunga. Munshita ilyo umwana umukashana apula ifumo nangu umulumendo alapeepa ifyamba nokuitumpika munshila isha ibeela, abafyashi baba nokubelela abana uluse, ukukwata ukutwi kwakumfwa, nokukwata umutima wankumbu uwaluse uwakubwasha abana. Insoselo itila, "Umwana kasembe, kakukoma wakobeka". Icitemwiko cabafyashi caba nokuba ngecakwa Lesa ico akwatila bonse kumo naba mukana. Mu ci Chewa batila, "Cibale ndi litsiro, siciasika", emukutila ulupwa nangu umukowa lwaba kwati fiko ifishingapwa ku muntu. Icikalamba kwikatana cibe ni mubucushi nangu munsansa. Ubukankala bwaku beleshanya uluse tekuti tubulandepo pamaka pantu bukonkomesha ukuicefya nokutemwa abanensu elyo nokubweshanaya. Ilyo twapusana mundupwa, kwaba ukulandula, umufimbila umo tubelele, tulelenga uku tosha kwakufuntuka kwabikashi bwesu. Lelo tulekabila abanensu pakuti tobombe bwino nokufuntula ubwikashi bwesu.

Ecimo cine, intungulushi shamu fitente na pa parish baba nokubeleshanya uluse maka maka kuli abo abakana ukukonka ifyebo. Umwina Kristu nga alubantika afuma munshila iyalungama, mulimo wabonse ukumona ukutilati twamubwasha munshila yakwa Lesa.

JESUIT CENTRE FOR THEOLOGICAL REFLECTION

"Promoting Faith and Justice"

P.O. Box 37774 10101 Lusaka, Zambia

E-mail: jctr@jesuits.org.zm Web : www.jctr.org.zm

Tekuti Eklesia alunduluke elyo teti citwafwe ngacakuti twalapindikapo amashiwi paba nensu ukutila babi nokubapeela amashina yambi yambi. Cilacitika ilingi line uko bashi tata panuma yakupoka impiya sha penshioni basha indupwa shabo. Bamoneka fye panuma yakupwisha impiya. Twaba nokucitaposhani nga abakritiani? Kwikala fye nokubaseka? Iyoo. Tufwile ukucitapo cimo mukumona ukuti twabafwa nokuba bwesha munshila iisuma.

Ipinda Iya mwana walubile liletufunda bonse ukucilapofye nabasunga abafuungwa. Imikalile yabo ifwile yalolekeshiwapo. Abasunga abafuungwa bafwile ukwishiba ukuti abafuungwa baaba nokupangwa cipya cipya. Abafuungwa tababa nokutukwa, ukuumwa, ukulala insala. Lelo nabo balakabila icitemwiko nokusakamanwa. Ngabafuma mucifungo, tatwaba nokubebaula lelo kubapokela nga bantu banensu. Pantu ngatatucitile ifyo ninshi bakamona inshila shakubwelelamo ku cifuungo uko babapokelele kubanabo.

Intungulushi isha mufikansa fya calo shaba nokukwata uluse muku bweshanya nabanabo abamufilonganino fimbi. Ico ba kristiani baaba nokulanga uluse konse uko bali. Ici bempa citila, "Umusuku ubi, usafya impanga yonse". Abena Kristu nga balekana ukuba ifilangililo ifyakubeleshanya uluse kubanabo umobabelele, calalanga ukutila bonse tababeleshanya uluse. Lelo icikalamba cakutila bonse twalanga ubukristiani ubwafumaluka mukubeleshanya uluse nokubweshanya nabo twapusana nabo konse uko twingaba. Efyo Kristu alefwaya tube.

AMEPUSHO AYAKUTONTONKANYAPO NOKULISHANYA MU FITENTE

- Bushe ninjipela mukubelela uluse noku bweshanya nabo napusana nabo?
- Finshi ndecitapo mukwafwako abafuungwa?
- Ninshi tulecitapo nga aba kristiani kubanensu abo abalume nangu abakashi
- Basha kumilandu yalekana lekana ilinga ukuba nakashishi aka HIV/AIDS.

AKASELA

Moneni nokukwata ulupwa ulwansansa ne cibote. Umwana umo kumulandu wa calo asha ulupwa nokuya kumbi. Panuma yakumona ifyo aikala, alanguluka nokufwaya ukubwelelamo. Awe bonse tepakusansamuka alaikala nabwino ukucila nakale.

AMAPEPO YA BONSE

- We Mfumu, tulelomba mupashi wakwikatana mundupwa namufitente. Wingatumfwa we Mfumu! Twapapata utumfwe.
- We Mfumu, tulelombelako abanensu abalwala ubulwele bwa HIV/AIDS pakuti bekale mucibote nensansa. Wingatumfwa we Mfumu! Twapapata utumfwe
- We Mfumu tulelombela ukuti utusunge nokuutupaala muli ino nshita ya Kwaleshima pakwisasefya Ipasaka nensansa. Wingatumfwa we Mfumu. Twapapata utumfwe.

JESUIT CENTRE FOR THEOLOGICAL REFLECTION

"Promoting Faith and Justice"

P.O. Box 37774 10101 Lusaka, Zambia

E-mail: jctr@jesuits.org.zm Web : www.jctr.org.zm

UMULUNGU 5 MU KWALESHIMA UMWAKA C

25 MARCH 2007

Ifunde Lya Bumo: Isaya 43:16-21

Ifunde Lya Bubili: Filipino 3:8-14

Imbila Nsuma: Yoani 8:1-11

MWILAPINGULA ABANENU

Bonse twalyumfwako imilandu imo-imo muno Zambia, uko abantu bamo-bamo bapuma, ukocho elyo nokwipaya abantu abo bantunganya ukukwata imilandu. Elyo namu fyalo fimbwi twalyumfwako uko batoba abantu amabwe mpaka no kufwa abo basanga mu bulalale. Elyo na bantu besu bamo balitemwa ukupingula abanabo. Kabili inshita iingi abantu bamo abashaikatwa na milandu balaseka nokupingula abanabo. Kabili balitemwa ukusosa ukuti, "changa baseka uwachelwa". Nenshita iingi twalitemwa ukumona ifilubo mu banensu elyo nokufwaisha ukuti ba panikwe pa filubo fyabo.

Nomba icintu icikankala tufwile twasambilila kumona ifintu fimofimo ifyo twali nokucita nomba twalililwa ifyalenga ukuti ifintu fibipe. Ifili ngo kufunda abana amafunde yabwina kristu, ukuba abafuma cumi kubena mwesu, no kukana sebanya abanensu pa filubo fyabo, nelyo teti tubafwe. Nomba ukucilapo tufwile twayafwilisha bamunyinefwe munshila iisuma.

Lelo bushiku bwalenga busano munshita ya kwaleshima, kabili munshita fye iinono tuli nokusefya amachushi, imfwa elyo no kushukuka kwakwa Kristu. Inshiku amakumi yane twakwete ishakupekananyamo shili mukupwa, inshita ikankala iyo fwe ba Kristiani tufwile ukulolesha pa mibile yesu, ukuwamya no kulapila amasambi yesu yonse.

Mwifunde lya pakubala ilya lelo, kasesema Isaya atweba pa citemwiko cakwa Lesa, uwakwata amaka yakupanga inshila pali ba bamba. Ici cilepilubula ukuti tapali nangu cimo icingapwisha icitemwiko Lesa atukwatila. Lesa mukulu alikwata amaka yakucita ifintu cipyacipya, nga cakuti twalapila amasambi yesu yonse; elyo twaleka nokwibukisha no kutontokanya pa mibele yesu iibi. Ngefyo insoselo imo iya cibemba itila, "akabwelelo kalalya". Icilelanga ububi bwakukonena ku misango ibi iyakale. Ubu bwite, maka-maka kuli abo bonse abacita ifibi, ukuti babombeshe mu kuwamya ubumi bwabo. Ngef, i abapupu bafwile baleka ukwiba, ababulalale bafwile baba abafuma cuumi, ababufi baleka ukusosa ubufi. Muli Isaya 43:19, Lesa alesosa ukuti alacita ifintu cipyacipya. Kanshi munshiku ishi ishakulekelesha pa kupekanya ukusefya ipasaka, natwisule imitima yesu ku bufwayo bwakwa Lesa, ubwakucita ubumi bwesu cipyacipya ukupitila mukulapila amasambi yesu mu cishinka. Ifwe bonse tuli bana bakwe abo aibumbila umwine kanshi teti atulekeleshe nakalya. Lelo lyonse alalanga ifyo atusakamana pakutwita mucitemwiko na buchibusa bwakwe ukupitila mu nsakalamenta ya cilapilo.

Mu buntunse bwesu twalipusana ukulingana ne mibele ya cila umo. Bambi baba ngo musole Yoani uwaumfwile nokusumina bwangu pakumona insansa shapwililika mukubomba imilimo yakwa Lesa. Elyo bambi baba ngo musole Petelo uwaicefesho no kusumina ifilubo fyakwe pakuti asambilile ukucita ifisuma. Icintu cimo twingasumina no kushininkisha kutila, Lesa takatale atulekelesha nakalya. Takatushe fweka iyoo, lelo aka konkanyapofye ukubomfya inshila isha lekana-lekana, pamo na maka yakwa Mweo Mutakatifu pakuti tukwate imibele iisuma iyakwa Kristu. Kanshi tufwile twaba abacefya kumaka yakwa Mweo Mutakatifu.

Elyo mu mbilansuma ya lelo twaumfwa namayo uwo baikete mu bulalale. Icacupapa, shitata bali nankwe tabumulumbwile. Cilelanga apabuta tuutu ulufyengo kuli bana mayo. Ifi fyonse filacitika mumishi twikala ilyo bafyenga bana mayo, ifili nga mufifulo fya butungulushi. Nga twalolesha bwino-bwino, tulesanga ba shitata abengi abasambilila abaikatilila ififulo fya butungulushi. Icabulanda, bana mayo abengi bapelelafye mukubomfiwa mumisango ya bulalale, ngefyacitike muno Zambia na kufyalo fyakumasamba, ifyakushitisha banamayo kubulaya. Ico tufwile twaibukisha kutila, bana mayo balabomba imilimo ikankala muno caalo, eico tufwile twa cingilila bana mayo kulufyengo lonse no

---

JESUIT CENTRE FOR THEOLOGICAL REFLECTION

"Promoting Faith and Justice"

P.O. Box 37774 10101 Lusaka, Zambia

E-mail: jctr@jesuits.org.zm Web : www.jctr.org.zm

kutitikishiwa kwansambu shabo nokuti baleenda mu buntungwa. Twibukishe ukuti, “ngatwasambilisha umwana umukashana, ninshi twasambilisha icaalo”.

Yesu imyasukile ayaswike balya Bantu bale sowesha umunabo ilelangafye umucinshi akwatila abantu. Aletusoka bonse ukuti tuletontokanya pa bunasha bwesu libe tatulalolesha pa bunasha bwa banensu. Kwaba insoselo itila ati “nga wamona umuntu umuloloke waba nokutasha Lesa kabili nga wamona uwa masambi uicecete we mwine.” Kanshi tutaluka kumibele ya kulalanda pa bubi bwa ba nensu. Mu bwikashi bwesu ino nshita, abantu abengi abaibimba mu fikansa fya calo balitemwa ukulanda pabubi bwa cilonganino umo ba shilongana. Kanshi nangu cilya cilonganino cacita icusuma tekuti bacitashe iyoo, kuti batalelefyeye tondolo. Imikalile ya musango uyu taileta ubuyatanshi lelo iletafye ulupato.

Yesu nailanga apabuta tuutu ukuti nangu amasambi yesu yenga fititi teti atulekeleshe. Kanshi nga twatoola imibele yesu ibi ninshi twakana amaka ya kwa Lesa twaonaula ubumi bwesu. Lesa tafwaya abantu bakwe ukufuma munshila yakwe. Imisango iyabusenshi mubwikashi bwesu tayakapwe lelo tatwaba nokusendwa nei misango. Twaba nokucimfya iyi misango ngafilya Yesu acimfishe. Insoselo imo itila, “teti tuleshe ifyoni ukuwila pa mitwe yesu lelo kuti twalesha ukupanga ifisansala mu mushishi wesu.” Muli uyu mweshi wa kwaleshima tweshe ukutola imiyendele iisuma iya kwa Lesa. Tubefye nga na mutekenya uwapoka ipaso lya kwensha motoka alaya nokunkoka amafunde ya pa musebo. Uyu na mutekenya teti na bushiku bwalila enshe motoka wakwe ku kuboko pa musebo ukushili kwakwe ku mulandu na mafunde ba mupele. Mumusangu umo wine, naifwe twaba nokutaluka ku masambi yonse panuma yakulapila. Nga twataluka kumasambi lyena kuti twatesha ku mashwi ya kwa Yesu a yalenga ukuti twaba abantu abasuma mumitontokanisha yesu.

Izeni bonse tweshe mukwafwilisha nokutungilila abakristiani na bashili bakristiani ukumfwikisha ubufumu bwa kwa Lesa. Tweshe ukulanga ba muninefwe icitemwiko mumikalile yesu nge fyo umwine Lesa tasowesha lelo alangulukila abantu fye bonse. Kanshi mukwaleshima tweshe ukupokelela aba masambi ngafilya yesu alecita no kubafwilisha pakuti bapilibuke babe aba Kristiani baipelesha.

AMEPUSHO TWINGA TONTOKANYAPO MU FITENTE

- Bushe finshi ndecita pa kwa fwilisha ulupwa lwandi na bena mupalamano ukwishiba Kristu?
- Bushe nimisango nshi bana mayo bapita mubwafya bwaka patulula pali inonshita ukucila nga mutambi, mu ma sukulu, mu shancito elyo na munganda yama funde ya caalo?
- Bushe finshi tulecita pamo nga kabungwe kabu Kristiani pa kwafwilisha bana mayo abatitikishiwa?

ICANGALO

Buleni abantu bibili abangile umulandu umo wine. Umo pali balya bantu bamulekako aya lelo umubiye wena ba mucusha mumisango iingi noku muweleketa ukubikapofye noku mupingula pa menso ya bantu. Nomba akaice akeminine pantashi ya ulya muntu ba pingwile kaipwishe icintubwingi ukuli ulya umbi. Icintubwingi caliketwe nensoni icinecine pakulekelesha bayambile ukulaya fye umo umo.

AMAPEPO YA CILONGANINO

- We mfumu, tulelombelako banyinefwe aba titikishiwa mu mikalile yesu wingaleka balubuke ku matitikisho bakwate ne insansa nakabili! Wingatumfwa we Mfumu! Twapapata utumfwe!
- We Mfumu, tulombelako intungulinshi shonse ukuti benga biimba ba na mayo mufiputulwa fya kupanga amafunde! Wingatumfwa we Mfumu! Twapapata utumfwe!
- We Mumu, tulelombelako abantu aba kwata umutunganya ubi paba banabo ukuti baleke ukulafwilisha ububi bwabanabo lelo ba bikefye amano mukuwamya imikilile yabo! Wingatumfwa we Mfumu! Twapapata utumfwe!

JESUIT CENTRE FOR THEOLOGICAL REFLECTION

"Promoting Faith and Justice"

P.O. Box 37774 10101 Lusaka, Zambia

E-mail: jctr@jesuits.org.zm Web : www.jctr.org.zm